

Α΄ ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΠΑΤΡΑ 11 – 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2026

1ST INTERNATIONAL MEETING
UNIVERSITY OF PATRAS
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE
PATRAS 11 – 13 JUNE 2026

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
ΤΩΝ ΠΡΩΙΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩΝ ΟΧΥΡΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ
ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ
(15^{ΟΣ} - ΑΡΧΕΣ 16^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ)

ARCHITECTURE
OF EARLY AND TRANSITIONAL ARTILLERY FORTIFICATIONS
IN THE EASTERN MEDITERRANEAN
(15TH - EARLY 16TH CENTURY)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

PROGRAM

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ - ORGANIZATION /

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

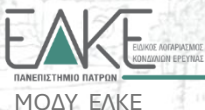
ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ /

ΑΙΓΕΑΣ

ΑΜΚΕ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ & ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ
ΕΡΓΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΙ - SPONSORS /

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
Σελήνη Αντιθέλεις!

ΔΑΛΚΑΦΟΥΚΗΟΙΚΟΣ
παραδοσιακά δομικά υλικά

ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ - AUSPICES - SUPPORT /

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

Εφορεία Αρχαιοτήτων
Αχαΐας

Εφορεία Αρχαιοτήτων
Αιτωλοακαρνανίας και
Λευκάδας

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σταύρος Μαμαλούκος, Δρ. Αρχιτέκτων μηχανικός - Αναστηλωτής, Καθηγητής, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών

Ξένη Σίμου, Δρ. Αρχιτέκτων μηχανικός - Αναστηλώτρια, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών

Κατερίνα Μανούσου Ντέλλα, Δρ. Αρχιτέκτων μηχανικός - Αναστηλώτρια, Προϊσταμένη ε.τ. Τμήματος Μελετών και Έργων της Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δωδεκανήσου

Μυρτώ Βέικου, Δρ. Βυζαντινολόγος, Επίκουρη Καθηγήτρια Βυζαντινής Αρχαιολογίας, Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Πατρών

Πλούταρχος Θεοχαρίδης, Αρχιτέκτων μηχανικός-Αναστηλωτής, Αρχιτέκτων ε.τ. Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σταύρος Μαμαλούκος / Ξένη Σίμου / Μιχαήλ Γ. Παπαβαρνάβας, Δρ. Αρχιτέκτων μηχανικός - Αναστηλωτής, Εντεταλμένος διδάσκων, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών / Μυρτώ Βέικου

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ / Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ / ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ Πολιτιστικού και Κοινωνικού Έργου **ΧΟΡΗΓΟΙ** / ΜΟΔΥ ΕΛΚΕ Πανεπιστημίου Πατρών, Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, Τεχνικό Επιμελητήριο Δυτικής Ελλάδος, Δαλκαφούκη ΟΙΚΟΣ ΕΠΕ **ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ – ΑΙΓΙΔΑ** / Εφορεία Αρχαιοτήτων Αχαΐας, Εφορεία Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδος

Συντονισμός -επιμέλεια: Σταύρος Μαμαλούκος, Ξένη Σίμου

Σχεδίαση εντύπου: Ξένη Σίμου, Μιχαήλ Γ. Παπαβαρνάβας

Εκτύπωση: ΤΥΠΟ PRESS – Μαγνησαλής

SCIENTIFIC COMMITTEE

Stavros Mamaloukos/ Dr. Architect Engineer, MA in Conservation Studies, Professor, Department of Architecture, University of Patras

Xeni Simou/ Dr. Architect Engineer, MSc in Conservation of Monuments and Sites, Department of Architecture, University of Patras

Katerina Manousou–Ntella / Dr. Architect Engineer, DSA Architecture et Patrimoine, Former Head of the Department of Studies and Works, Service of Modern Monuments and Technical Works of the Dodecanese

Myrto Veikou / Byzantinist, PhD, Assistant Professor of Byzantine Archaeology, Department of History and Archaeology, University of Patras

Ploutarchos Theocharidis / Architect Engineer – MSc in Conservation, Former Architect, Ephorate of Antiquities of Chalkidiki and Mount Athos

ORGANIZING COMMITTEE

Stavros Mamaloukos / Xeni Simou / Michael G. Papavarnavas Architect PhD - Restoration Architect, Adjunct professor, Department of Architecture University of Patras / Myrto Veikou

ORGANIZATION / Department of Architecture University of Patras

PREMIUM SPONSOR / Non-profit Civil Company for Culture and Welfare AEGEAS
SPONSORS / MODY ELKE - University of Patras, Region of Western Greece, Technical Chamber of Greece/ Regional Department of Western Greece / Dalkafouki Oikos **UNDER THE AUSPICES AND SUPPORT OF/** Ephorate of Antiquities of Achaia, Ephorate of Antiquities of Aetoloacarnania and Lefkada

Coordination - Editing: Stavros Mamaloukos, Xeni Simou

Design: Xeni Simou, Michail G. Papavarnavas

Printing: ΤΥΠΟ PRESS – Μαγνησαλός

1η ΜΕΡΑ
DAY

ΠΕΜΠΤΗ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2026

THURSDAY 11 JUNE 2026

- 9.30-10.00 **Υποδοχή – Εγγραφές / Reception - Conference Registration**
- 10.00 -10.30 **Έναρξη – Χαιρετισμοί / Welcome and opening**
Γιάννης Αίσωπος - Πρόεδρος Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών /
Χρήστος Μπούρας - Πρύτανης Πανεπιστημίου Πατρών, Φωκίων Ζαΐμης -
Αντιπεριφερειάρχης Περ.Δυτικής Ελλάδος/ Για το Δήμαρχο Πατρέων -
Αικατερίνη Σίμου, αντιδ.Παιδείας / Βαγγέλης Καραχάλιος Πρόεδρος δ.ε.
ΤΕΕ Δυτικής Ελλάδος / Εφορείες Αρχαιοτήτων
Yannis Aesopos - Chair of the Department of Architecture / Christos
Bouras - Rector University of Patras / Fokion Zaimis -D.Governor of
Achaia/ for the Mayor of Patras, Aik.Simou – D.Mayor of Education/
Vangelis Karachalios - TEE Western Greece / Ephorates of Antiquities
- Σταύρος Μαμαλούκος - Ξένη Σίμου /**
Stavros Mamaloukos - Xeni Simou
Παρουσίαση θεματικών & ερευνητικών ζητουμένων
Presentation of the Conference Themes and Research Objectives
- KEYNOTE LECTURE** **KΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ / KEYNOTE LECTURE**
- 10.30-11.30 **Nicolas Faucherre**
The artillery fortification before the bastion, a European «koine»
Οι οχυρώσεις του πυροβολικού πριν από τον προμαχώνα, μια
ευρωπαϊκή «κοινή»
- 11.30-12.00 **Διάλειμμα Καφέs Coffee break**
- 1Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ SESSION 1** **ΙΣΤΟΡΙΑ-ΠΗΓΕΣ / HISTORY-SOURCES**
- 12.00-12.20 **Κατερίνα Β. Κορρέ / Katerina B. Korre**
Οι οχυρώσεις της περιόδου του πρώιμου πυροβολικού στο Κράτος
της Θάλασσας: η προβληματική των βενετικών αρχαιακών πηγών

Early Artillery Fortifications in the Stato da Mar: Issues and Challenges of the Venetian Archival Sources

12.20-12.40

Ηλίας Κολοβός - Mohammad Shariat Panahi /

Elias Kolovos -Mohammad Shariat Panahi

Οθωμανικές πηγές σχετικές με τις οχυρώσεις του πυροβολικού. Το παράδειγμα των οθωμανικών καταστιχώσεων των φρουριών της Βορειοδυτικής Πελοποννήσου κατά τα πρώτα χρόνια της βασιλείας του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπή

Ottoman sources relevant to artillery fortifications. The Ottoman Registrations of the Fortresses of Northwestern Peloponnese during the Early Years of the Reign of Suleiman the Magnificent

12.40 -12.55

Χρήστος Κυριακόπουλος / Christos Kyriakopoulos

Στρατιωτική οργάνωση των οθωμανικών οχυρώσεων στη Μεσσηνία κατά τις αρχές του 16ου αιώνα

Military Organization of Ottoman Fortifications in Messenia during the Early 16th Century

12.55-13.10

Dilek Özkan-Pantazis

Conquest, Damage, and Reconstruction: The Fortresses of the Morea During and After the Ottoman–Venetian War of 1499–1500

Κατάκτηση, καταστροφή και ανακατασκευή: Τα κάστρα της Πελοποννήσου κατά τη διάρκεια και μετά τον Β' Βενετοοθωμανικό πόλεμο του 1499-1500

13.10-13.30

Συζήτηση Discussion

13.30-14.20

Διάλειμμα Lunch break

2Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ
SESSION 2

ΠΡΩΙΜΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ / EARLY AND TRANSITIONAL ARTILLERY FORTIFICATIONS IN THE EASTERN MEDITERRANEAN

14.20 -14.40

Josip Pavić

Fortifications of coastal Croatian lands in the late medieval period (c. 1350–1550)

Οχυρώσεις των ακτών της Κροατίας προς το τέλος του Μεσαίωνα (c. 1350–1550)

- 14.40-15.00 **Hasan Sercan Sağlam**
The Genoese between trebuchet and cannon: misidentified Aegean castles and early artillery strategies at Galata (Pera)
Οι Γενοβέζοι ανάμεσα στον καταπέλτη και στο κανόνι: λανθασμένες ταυτίσεις κάστρων του Αιγαίου και στρατηγικές του πρώιμου πυροβολικού στον Γαλατά (Πέρα)
- 15.00 – 15.20 **Dragos Cosmescu**
Comparative perspective in the design of the Venetian towers in Cyprus
Συγκριτική θεώρηση του σχεδιασμού των βενετικών πύργων πυροβολικού στην Κύπρο
- 15.20 – 15.40 **Vincent Ory**
Ottoman Coastal Fortifications in the Early Age of Artillery: Evolution, Forms and Maritime Control
Οθωμανικές Παράκτιες Οχυρώσεις κατά την Πρώιμη Εποχή του Πυροβολικού: Εξέλιξη, Μορφή και Θαλάσσιος Έλεγχος
- 15.40 – 16.00 **Eduard Shehi**
Fortifications of the period of early and transitional artillery in Albania: the case of Durrës /Drac
Οι οχυρώσεις της πρώιμης και μεταβατικής περιόδου του πυροβολικού στην Αλβανία: η περίπτωση του Δυρραχίου
- 16.00-16.20 **Gordana Simić - Anica Radosavljević - Slobodan Radovanović**
Danubian fortifications in 15th-16th century (Smederevo, Golubac, Belgrad, Fetislam, Ram)
Παραδουνάβιες οχυρώσεις κατά τον 15ο και 16ο αιώνα (Σμεντέρεβο, Γκόλουμπακ, Βελιγράδι, Φέτισλαμ, Ραμ)
- 16.20-16.40 **Rafał Quirini-Popławski**
Preparing for the Inevitable: The Bank of St. George's Efforts to Strengthen Defenses of the Genoese Crimea (1453-1475)
Προετοιμαζόμενοι για το αναπόφευκτο: Οι προσπάθειες της Τράπεζας του Αγίου Γεωργίου για την ενίσχυση της άμυνας της Γενοατικής Κριμαίας (1453–1475)
- 16.40 – 17.00 **Συζήτηση - Discussion**
17.00 – 17.40 **Διάλειμμα καφέ - Coffee Break**

3Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ
SESSION 3

***ΠΡΩΙΜΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ
ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ / EARLY AND TRANSITIONAL ARTILLERY
FORTIFICATIONS IN GREECE***

- 17.40-18.00 **Σταύρος Μαμαλούκος / Stavros Mamaloukos**
Βενετικές οχυρώσεις της περιόδου του πρώιμου πυροβολικού στον
Ελλαδικό χώρο. Μια επισκόπηση
Venetian fortifications of the early and transitional period of artillery
in Greece. An overview
- 18.00-18.20 **Κατερίνα Μανούσου-Ντέλλα / Katerina Manousou- Ntella**
Οχυρώσεις της περιόδου του πρώιμου πυροβολικού στα οχυρά
των Ιωαννιτών ιπποτών
Fortifications of the period of early and transitional artillery in the
Hospitalliers fortifications
- 18.20-18.40 **Δημήτρης Αθανασούλης – Ελένη Γεωργούλη /
Demetrios Athanasoulis - Eleni Georgouli**
Οχυρώσεις της περιόδου του πρώιμου πυροβολικού στις Κυκλάδες
Cyclades
- 18.40-19.00 **Ξένη Σίμου / Xení Simou**
Σχεδιασμός, προσαρμογή και καινοτομία στην οθωμανική
οχυρωματική αρχιτεκτονική κατά την πρώιμη και μεταβατική
περίοδο του πυροβολικού στον ελλαδικό χώρο
Design, adaptation and innovation in ottoman military architecture
during the early and transitional period of the artillery in Greece
- 19.00-19.20 **Συζήτηση - Discussion**
20.00 **Δείπνο συνέδρων - Dinner**

2η ΜΕΡΑ
DAY

| ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2026

| FRIDAY 12 JUNE 2026

4Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ
SESSION 4

**ΠΡΩΙΜΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ
ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ / EARLY AND TRANSITIONAL ARTILLERY
FORTIFICATIONS IN GREECE**

9.30-9.50

Σταύρος Μαμαλούκος - Ξένη Σίμου /

Stavros Mamaloukos - Xeni Simou

Οχυρώσεις της πρώιμης και μεταβατικής περιόδου του πυροβολικού στις μεσαιωνικές πόλεις (Κάστρα) της Χαλκίδας και της Χίου Fortifications of the Early and Transitional Period of Artillery at the Medieval Cities (Kastras) of Chalcis and Chios

9.50-10.10

Πασχάλης Ανδρούδης / Paschalis Androudis

Οθωμανικές οχυρώσεις της περιόδου του πρώιμου πυροβολικού στη Θεσσαλονίκη

Ottoman fortifications of the early period of artillery in Thessaloniki

10.10-10.30

Μιχάλης Κάππας / Michalis Kappas

Εισαγωγή του πρώιμου πυροβολικού σε μικρά κάστρα της Μεσσηνίας

Introduction of early artillery in small castles of Messenia

10.30-10.50

Πλούταρχος Θεοχαρίδης / Ploutarhos Theoharides

Εφαρμογές του πυροβολικού στις οχυρώσεις μοναστηριακών συγκροτημάτων του Αγίου Όρους

Artillery applications in monastic complexes in Mount Athos

10.50-11.05

Συζήτηση - Discussion

11.05-11.30

Διάλειμμα καφέ - Coffee Break

5Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ
SESSION 5

**ΠΡΩΙΜΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ
ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ / EARLY AND
TRANSITIONAL ARTILLERY FORTIFICATIONS IN GREECE AND
CYPRUS**

- 11.30-11.45 **Δημήτρης Αθανασούλης - Σταύρος Μαμαλούκος - Κωστής Μπουντούρης - Ειρήνη Οικονομοπούλου /**
Demetrios Athanasoulis- Stavros Mamaloukos - Konstantinos Boudouris- Eirini Oikonomopoulou
Οι οχυρώσεις της περιόδου του πρώιμου πυροβολικού στο Ναύπλιο
Nafplion. Early artillery fortifications
- 11.45-12.00 **Κλήμης Ασλανίδης / Klimis Aslanidis**
Οι οχυρώσεις της νότιας πλευράς του Επάνω Κάστρου της Μυτιλήνης
Ottoman fortifications of the northeastern side of the Upper castle of Mytilene
- 12.00-12.15 **Πάυλος Τριανταφυλλίδης - Δήμητρα Ζώη - Σταύρος Παπαζογλου - Μελπομένη Βαρδάκη /**
Pavlos Triantaffylides, Dimitra Zoi, Kostas Papantonopoulos, Stavros Papazoglou, Melpomeni Vardaki
Οι οχυρώσεις του Κάτω Κάστρου της Μυτιλήνης
Fortifications of the Lower castle of Mytilene
- 12.15-12.30 **Νίκος Δ. Καράμπελας - Ξένη Σίμου /**
Nikos D. Karabelas – Xení Simou
Το κάστρο της Μπούκας στα τέλη 15ου αιώνα – μέσα 16ου αιώνα.
Στοιχεία για την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής των οχυρώσεων ενός μεθωριακού οθωμανικού κάστρου
The Castle of Bouka from the late 15th to the mid-16th century:
Evidence for the evolution of the fortified architecture of a frontier ottoman castle
- 12.30-12.45 **Nicolas Faucherre**
The urban enclosure of Famagusta in Cyprus. A masterpiece of transitional artillery fortification
Ο οχυρωματικός περίβολος της Αμμοχώστου. Ένα κορυφαίο έργο μεταβατικής οχύρωσης πυροβολικού
- 12.45-13.00 **Συζήτηση - Discussion**
13.00-14.00 **Διάλειμμα για φαγητό - Lunch Break**

6Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ
SESSION 6

***ΑΝΑΔΕΙΞΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΧΥΡΩΣΕΩΝ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ/
RESTORATION AND ENHANCEMENT OF ARTILLERY
FORTIFICATIONS***

14.00-14.15

Αναστασία Κουμούση / Anastasia Koumoussi

Κάστρο Πάτρας και Φρούριο Ρίου. Εργασίες αποκατάστασης και νέα αρχαιολογικά στοιχεία για την οχυρωματική αρχιτεκτονική στην Αχαΐα

Patras Castle and Rio Fortress. Restoration works and new archaeological evidence on fortified architecture in Achaea.

14.15-14.30

**Ολυμπία Βικάτου - Ελένη Κατσούλη - Κατερίνα Χαμηλάκη /
Olympia Vikatou - Eleni Katsouli - Katerina Chamilaki**

Κάστρο Ναυπάκτου. Η στερέωση και αποκατάσταση των οχυρώσεων μέσα από τα συγχρηματοδοτούμενα έργα της ΕΦΑ Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας (2014-2024)

Castle of Nafpaktos: The Consolidation and Restoration of the Fortifications through the Co-Funded Projects of the Ephorate of Antiquities of Aitolioakarnania and Lefkada (2014–2024)

7Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ
SESSION 7

***ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΡΩΙΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΥ
ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ/ ISSUES OF EARLY AND TRANSITIONAL
ARTILLERY TECHNOLOGY***

14.30-14.45

Νίκος Γκιρμπάτσος / Nikolaos Gkirmpatsis

Το πυροβολικό ως παράγοντας λειτουργίας μάχης στο ελεύθερο πεδίο μάχης και στις πολιορκίες (15ος–αρχές 16ου αιώνα)

Artillery as a factor of tactical superiority on the open battlefield and in sieges (15th–early 16th century)

14.45-15.00

Γιώργος Μιχαηλίδης / George Michailidis

Παρατηρήσεις σχετικά με την εξέλιξη, τη χρήση και την εγκατάσταση των πρώιμων πυροβόλων στον ύστερο μεσαιωνικό και πρώιμο νεωτερικό πόλεμο (τέλος του 15ου – αρχές του 16ου αιώνα)

Remarks on the evolution, use and installation of early gunpowder weapons in the late medieval and early modern warfare (end of 15th century- beginning of 16th century)

- 15.00-15.20 **Συζήτηση - Discussion**
15.20-15.50 **Διάλειμμα για φαγητό - Lunch Break**
- 8Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ
SESSION 8** ***ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ & ΠΟΛΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΕΔΡΑΙΩΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ ΣΤΙΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ/ ARCHITECTURE AND URBAN
DEVELOPMENT DURING THE PERIOD OF ARTILLERY
ADAPTATION IN FORTIFICATIONS***
- 15.50-16.05 **Μυρτώ Βέικου - Ξένη Σίμου / Myrto Veikou - Xeni Simou**
Μεταβολές στις βυζαντινές πόλεις της νότιας και δυτικής Ελλάδας
κατά την περίοδο εγκατάστασης του πυροβολικού στις οχυρώσεις
Adaptations in the byzantine cities of southern and western Greece
during the introduction of artillery into fortifications
- 16.05-16.20 **Νίκος Σκουτέλης / Nikos Skoutelis**
Στοιχεία οργάνωσης και ανάπτυξης των πόλεων των βενετο-
κρατούμενων περιοχών κατά την περίοδο του πρώιμου και
μεταβατικού πυροβολικού
Venetian fortifications architecture and the city in the eastern
mediterranean (15th – 16th c.)
- 16.20-16.35 **Παναγιώτης Τσακόπουλος / Panayotis Tsakopoulos**
Το τοπίο του πολέμου: Οι οχυρώσεις της πρώιμης οθωμανικής
περιόδου στην Πελοπόννησο ως πολεοδομικοί πυκνωτές
The Landscape of War: The Fortifications of the First Ottoman
Period in the Peloponnese as Urban Consolidators
- 16.35-16.50 **Μιχαήλ Γ. Παπαβαρνάβας / Michail G. Papavarnavas**
Τείχη και πόλεις: Οι πρώιμες Βενετικές οχυρώσεις πυροβολικού και
η πολεοδομική διαμόρφωση της Ναυπάκτου
Fortifying the city: early venetian artillery and the urban morphology
of Nafpaktos
- 16.50-17.10 **Συζήτηση - Discussion**
17.10-17.40 **Διάλειμμα καφέ - Coffee Break**

9Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ
SESSION 9

***ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΠΡΩΙΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΥ
ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ / TERMINOLOGY OF
EARLY AND TRANSITIONAL ARTILLERY IN GREEK***

17.45-19.00

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ / ROUND TABLE

Συντονίζουν: **Σταύρος Μαμαλούκος - Κατερίνα Μανούσου Ντέλλα**
Συμμετέχουν: **Ιωάννα Στεριώτου – Μαρία Αρακαδάκη- Ξένη
Σίμου - Γιώργος Ξυδόπουλος - Άννα Μαρία Κάσδαγλη**

Ζητήματα ελληνικής ορολογίας των οχυρώσεων της περιόδου των
πρώιμων και μεταβατικών οχυρώσεων

Coordination: **Stavros Mamaloukos - Katerina Manousou-Ntella**
Participation: **Ioanna Steriotou – Maria Arakadaki - Giorgos
Xydopoulos - Xeni Simou - Anna Maria Kasdagli**

Terminology of early and transitional artillery in Greek language

3η ΜΕΡΑ
DAY

| **SABBATO 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2026** | **SATURDAY 13 JUNE 2026** |

8.30- 15.00

Επίσκεψη στις οχυρώσεις του Ρίου και της Ναυπάκτου
Visit to the fortifications of Rio and Lepanto (Nafpaktos)

PARTICIPANTS / ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

Δημήτρης Αθανασούλης | Demetrios

Athanasoulis

Δρ. αρχαιολόγος

Διευθυντής Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων

Dr. Archaeologist,

Director, Ephorate of Antiquities of the Cyclades

dathanasoulis@culture.gr

Μαρία Αρακαδάκη | Maria Arakadaki

Δρ. αρχιτέκτων μηχανικός, τ. Αναπληρώτρια

Καθηγήτρια Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών,

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Dr. architect f. Associate Professor School of

Architecture at the Aristotle University of

Thessaloniki

mararak@arch.auth.gr

Μελπομένη Βαρδάκη | Melpomeni Vardaki

Αρχιτέκτων μηχανικός, MSc

Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου

Architect Engineer, MSc

Ephorate of Antiquities of Lesbos

Ολυμπία Βικάτου | Olympia Vikatou

Δρ. Αρχαιολόγος

Γενική Διευθύντρια Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής

Κληρονομιάς, Υπουργείο Πολιτισμού

Dr. Archaeologist

Director, General Directorate of Antiquities and

Cultural Heritage, Hellenic Ministry of Culture

ovikatou@culture.gr

Νικόλαος Γκιρμπάτσης | Nikolaos

Gkirmptsis

Αντισυνταγματάρχης - Υπ. Διδάκτωρ

Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Πανεπιστήμιο Πατρών

Lieutenant Colonel – PhD candidate of

Architecture and Engineering, University of Patras

nikosgkir@yahoo.gr

Πασχάλης Ανδρούδης | Paschalis

Androudis

Δρ. Αρχαιολογίας, Αρχιτέκτων, ΜΑ

Ανασθηλωτής, Αναπληρωτής καθηγητής

Βυζαντινής και Ισλαμικής Αρχαιολογίας και

Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και αρχαιολογίας Α.Π.Θ.

Dr. Archaeology, Architect, MA in Conservation

Studies Associate Professor of Byzantine and

Islamic Art and Archaeology, Aristotle University

of Thessaloniki pandroudis@hist.auth.gr

Κλήμης Ασλανίδης | Klimis Aslanidis

Δρ. Αρχιτέκτων μηχανικός-Ανασθηλωτής

Αναπληρωτής καθηγητής

Πολυτεχνείο Κρήτης

Dr. Architect engineer, Conservation architect

Associate Professor

Technical University of Crete

kaslanidis@tuc.gr

Μυρτώ Βέικου | Myrto Veikou

Δρ. Βυζαντινολόγος -Επίκουρη Καθηγήτρια

Βυζαντινής Αρχαιολογίας, Τμήμα Ιστορίας -

Αρχαιολογίας Πανεπιστήμιο Πατρών

DPhil Byzantine Studies- Assistant Professor of

Byzantine Archaeology, Department of History-

Archaeology, University of Patras

mveikou@upatras.gr

Ελένη Γεωργούλη | Eleni Georgouli

Δρ. αρχιτέκτων μηχανικός

Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων

Dr. Architect engineer

Ephorate of Antiquities of the Cyclades

egeorgouli@culture.gr

Δήμητρα Ζώη | Dimitra Zoi

Αρχαιολόγος

Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου

Archaeologist

Ephorate of Antiquities of Lesbos

dimizoi@gmail.com

Πλούταρχος Θεοχαρίδης | Ploutarhos

Theocharides

Αρχιτέκτων, Ανασθηλωτής Msc.

Αρχιτέκτων επί τιμή Υπουργείου Πολιτισμού

Architect, MSc. Conservation

Honorary Architect, Hellenic Ministry of Culture

plutheo@gmail.com

Νίκος Δ.Καράμπελας | Nikos D. Karabelas

BA, MSc (Oxon)

Ίδρυμα Ακτία Νικόπολις

BA, MSc (Oxon)

Actia Nicopolis Foundation

karabel1@otenet.gr

Ελένη Κατσούλη | Eleni Katsouli

Πολιτικός Μηχανικός, MSc

Εφορεία Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και

Λευκάδος, Υπουργείο Πολιτισμού

Civil engineer, MSc

Ephorate of Antiquities of

Aetoloacarnania and Lefkada

elena.katsouli@yahoo.gr

Κατερίνα Β. Κορρέ | Katerina B. Korre

Επίκουρη καθηγήτριας Μεσαιωνικής Ιστορίας της

Δύσης και Μεταφοράς Δυτικών Θεσμών στην

Ανατολή, Τμήμα Ιστορίας & Ψηφιακών

Ανθρωπιστικών Επιστημών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Associate professor of Medieval History of

Western Europe and the Transmission of Western

Institutions in the East Department of History and

Digital Humanities, Ionian University, Corfu

katerinakorr@yahoo.gr grkorre.aikaterini@ac.eap.gr

Χρήστος Κυριακόπουλος | Christos

Kyriakopoulos

Υποψήφιος διδάκτωρ στην Ιστορία, Τμήμα

Ιστορίας και Αρχαιολογίας - Πανεπιστήμιο Κρήτης

PhD Candidate in History

Department of History and Archaeology

University of Crete

chkyriakopoulos@gmail.com

Μιχάλης Κάππας | Michail Kappas

Δρ. Αρχαιολόγος, Προϊστάμενος Τμήματος

Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών

Αρχαιοτήτων, Εφορεία Αρχαιοτήτων

Μεσσηνίας

Dr. Archaeologist, Director of the Department

of Byzantine and Post-Byzantine Monuments

Ephorate of Antiquities of Messenia

mgkappa@yahoo.gr

Άννα-Μαρία Κάσδαγλη | Anna-Maria

Kasdagli

Δρ. Αρχαιολόγος

Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου

Dr. Archaeologist

Ephorate of Antiquities of Dodecanese

akasdagli@culture.gr

Ηλίας Κολοβός | Elias Kolovos

Διευθυντής Ερευνών, Ινστιτούτο Ιστορικών

Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Research Director, Institute of Historical

Research, National Hellenic Research

Foundation

kolovos@eie.gr

Αναστασία Κουμούση | Anastasia

Koumoussi

Δρ. Αρχαιολόγος

Προϊσταμένη ε.τ. Εφορείας Αρχαιοτήτων

Αχαΐας, Υπουργείο Πολιτισμού

Dr. Archaeologist

Honorary Director of Ephorate of Antiquities

of Achaea, Hellenic Ministry of Culture

anitakoumoussi@yahoo.gr

Σταύρος Μαμαλούκος | Stavros

Mamaloukos

Δρ. Αρχιτέκτων Μηχανικός -Ανασθηλωτής

Καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων

Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών

Dr. Architect Engineer, MA in Conservation

Studies, Professor, Department of

Architecture, University of Patras

smamaloukos@upatras.gr

Γιώργος Μιχαηλίδης | George Michailidis

Ιστορικός-αρχαιολόγος, υποψήφιος διδάκτωρ
βυζαντινής ιστορίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Historian-archaeologist, PhD candidate in
byzantine history, National and Kapodistrian
University of Athens
giorgmichbyz@gmail.com

Κατερίνα Μανούσου - Ντέλλα | Katerina
Manousou- Ntella

Δρ. Αρχιτέκτων, Επίτιμη προϊστάμενη του Τμήματος
Μελετών και Έργων Αναστήλωσης Μνημείων,
Μουσείων και Πολιτιστικών Κτιρίων Δωδεκανήσου.
Υπουργείο Πολιτισμού
Dr. Architect, Honorary Head of the Department of
Studies and Restoration Works of Monuments,
Museums and Cultural Buildings of the
Dodecanese, Hellenic Ministry of Culture
kamanousou@gmail.com

Ειρήνη Οικονομοπούλου | Eirini

Οικονομοπούλου
Αρχιτέκτων Μηχανικός – Αναστηλώτρια
Υπουργείο Πολιτισμού
Architect MSc
Hellenic Ministry of Culture
oikoeirini@yahoo.gr

Μιχαήλ Γ. Παπαβαρνάβας | Michail G.

Papavarnavas
Δρ. Αρχιτέκτων Μηχανικός - Αναστηλωτής
Εντεταλμένος Διδάσκων Τμήματος Αρχιτεκτόνων
Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών
Architect PhD - Restoration Architect -Adjunct
professor, Department of Architecture University of
Patras mpapav@gmail.com

Ξένη Σίμου | Xeni Simou

Δρ. αρχιτέκτων μηχανικός – Αναστηλώτρια, Τμήμα
Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών
Dr. architect engineer – MSc in Conservation
Department of Architecture University of Patras
xeni.simou@gmail.com

Ιωάννα Στεριώτου | Ioanna Steriotou

Δρ. Αρχιτέκτων Μηχανικός
ε.τ. Εφορος Νεωτέρων Μνημείων
Υπουργείο Πολιτισμού
Dr.architect
Honorary Ephorate Hellenic Ministry of Culture
isteriot@gmail.com

Κωστής Μπουντούρης | Konstantinos

Boudouris
Αρχιτέκτων Μηχανικός -Αναστηλωτής
Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας
Architect MSc, Ephorate of Antiquities of
Argolis, Hellenic Ministry of Culture
kboud@culture.gr

Γιώργος Ξυδόπουλος | Giorgos

Xydopoulos
Καθηγητής Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας,
Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών και
Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου
Πατρών _
Professor of Linguistics, Department of
Philology, Dean, Faculty of Humanities &
Social Sciences, University of Patras
gjxydo@upatras.gr

Κώστας Παπαντωνόπουλος | Kostas

Papantonopoulos
Δρ. Πολιτικός Μηχανικός
Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου
Dr.Civil Engineer
Ephorate of Antiquities of Lesbos
klopap@gmail.com

Σταύρος Παπάζογλου | Stavros

Papazoglou
Αρχιτέκτων μηχανικός- Αναστηλωτής
Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου
Architect- MSc Restoration of Monuments
Ephorate of Antiquities of Lesbos
st.papazogl@gmail.com

Νίκος Σκουτέλης | Nikos Skoutelis

Καθηγητής, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Πολυτεχνείου Κρήτης
Professor, School of Architecture of the
Technical University of Crete
nskoutelis@tu.c.gr

Παύλος Τριανταφυλλίδης | Pavlos

Triantafyllidis
Δρ. Αρχαιολόγος, Προϊστάμενος Εφορείας
Αρχαιοτήτων Λέσβου
Dr.Archaeologist Director, Ephorate of
Antiquities of Lesbos
pavlos.triantafyllidis@gmail.com

Παναγιώτης Τσακόπουλος | Panayotis

Tsakopoulos

Δρ Αρχιτέκτων, Ιστορικός της πόλης

Ανεξάρτητος ερευνητής

Architect PhD, Historian of the city

Independent Researcher

pantsa@otenet.gr

Κατερίνα Χαμηλάκη | Katerina

Chamilaki

Δρ.Αρχαιολόγος, Εφορεία Αρχαιοτήτων

Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδος Τμήμα

Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών

Αρχαιοτήτων και Μουσείων

Dr. Archaeologist, Ephorate of Antiquities of
Aetoloacarnania and Lefkada

katerinachamilaki@gmail.com

Dragos Cosmescu

DPhil, Istituto Italiano dei Castelli

Δρ.Φ., Istituto Italiano dei Castelli

dragos.cosmescu@yahoo.com

Nicolas Faucherre

Professor emeritus, AMU/LA3M, Aix-Marseille

university, lab. of medieval and modern

archeology in Mediterranean

Ομότιμος Καθηγητής, AMU/LA3M

Πανεπιστήμιο Aix-Marseille, Εργαστήριο

Μεσαιωνικής και Νεώτερης Αρχαιολογίας της

Μεσογείου faucherrenicolas@gmail.com

Vincent Ory

Archeologist – Phd, Archaeologist at the

Archaeology and General Inventory Department

of the City of Laval. PhD in archaeology,

associate researcher at La3m Aix-Marseille

University (France)

Δρ. Αρχαιολόγος, Αρχαιολόγος στο Τμήμα

Αρχαιολογίας του Laval, Ερευνητής Εργαστήριο

La3m Πανεπιστημίου Aix-Marseille, Γαλλία

vincent.ory@laval.fr

Dilek Özkan-Pantazis

Post-doctoral Researcher, The Cyprus

Institute & Laboratory for Political and

Institutional Theory and the History of Ideas,

University of Athens

Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Κυπριακό

Ινστιτούτο & Εργαστήριο Πολιτικής και

Θεσμικής Θεωρίας και Ιστορίας των Ιδεών,

Πανεπιστήμιο Αθηνών

dilekozkan@gmail.com

Josip Pavić

M.A., PhD Candidate

Fortress of Culture Šibenik

Ιστορικός, υποψήφιος διδάκτωρ

Επικεφαλής Τμήματος Έρευνας Fortress

of Culture Šibenik

josip@tvrđjava-kulture.hr

Rafal Quirini-Poptawski

Dr hab., prof. UJ

Uniwersytet Jagielloński / Jagiellonian

University – Instytut Historii Sztuki /

Department of History of Art

Δρ. habil., καθηγητής του Πανεπιστημίου

Jagiellonian, Ινστιτούτο Ιστορίας της Τέχνης

του Πανεπιστημίου Jagiellonian

rafal.quirini-poplawski@uj.edu.pl

Anica Radosavljević

M. Arch., Cons. Arch.

Director of CKR d.o.o. Belgrade

Αρχιτέκτων – Αναστηλώτρια

Διευθύνουσα CKR d.o.o. Βελιγράδι

anica.radosavljevic@koto.rs

Slobodan Radovanović

M. Arch., Cons. Arch

Director of KOTO d.o.o. Belgrade

Αρχιτέκτων – Αναστηλώτριας

Διευθύνουσα KOTO d.o.o. Βελιγράδι

slobodan.radovanovic@koto.rs

Hasan Sercan Sağlam

Assoc. Prof. Dr. (Architecture)

Independent scholar

Αναπληρωτής Καθηγητής Αρχιτεκτονικής. Δρ.

Ανεξάρτητος ερευνητής

saglam.h.sercan@gmail.com

Eduart Shehi

PhD, Associated Professor

Institute of Archaeology, Albanian

Academy of Sciences

Δρ, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αλβανικό

Ινστιτούτο Αρχαιολογίας,

eduardshehi@hotmail.com

Mohammad Shariat Panahi

Assistant Professor

Department of History, Archaeology and
Social Anthropology, University of Thessaly

Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας,

Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας,

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας shariat@uth.gr

Gordana Simić

M. Arch., Specialist Conservation Architect
and Consultant, Institute for the Protection of
Cultural Monuments of Serbia

Αρχιτέκτων – Αναστηλώτρια, Ινστιτούτο

Προστασίας Μνημείων Σερβίας

gordanasimicbgd@gmail.com

DE ROMANIA RESA

≧ Εικόνα Εξωφύλλου: Άποψη Ακροναυπτίας 1970 Φωτογραφικό αρχείο DAI Athens
Cover: Acronauplia's View, DAI Athens

